

ČINNOST VOJSK V DOTYKU A ROZSAH ÚKOLŮ, KTERÉ PLNÍ VE PROSPĚCH VOJSK PROVÁDĚJÍCÍCH ÚTOK Z CHODU

Major Miroslav Nedvěd

Prudký rozvoj nových bojových prostředků si v současné době vynutil neustále hledat a studovat nové formy a způsoby vedení operací a boje. Jedním z důsledků této skutečnosti je i to, že jsme v minulém výcvikovém roce začali při řešení nových otázek útočné operace studovat a prakticky cvičit nový způsob zahajování útoku na připravenou obranu nepřítele — průlom z chodu.

Hlavním důvodem vedoucím k tomuto opatření je to, že nám velké nebezpečí nepřátelských úderů zbraněmi hromadného ničení v soudobých podmínkách nedovoluje soustřeďovat útočící vojska v omezených prostorech a zaujímat výchozí položení k útoku v té formě, jak to bylo dosud prováděno. To ovšem neznamená, že v budoucnu nelze již počítat se zahajováním útočné operace se zaujetím výchozího položení v přímém dotyku s nepřítelem a že budeme zásadně provádět průlom z chodu (jak se domnívají někteří soudruzi), nýbrž určitou formu průlomu bude možno vždy určovat až podle konkrétní situace vojsk na bojišti a podle stanoveného úkolu.

Zkušenosti ze cvičení konaných v minulém výcvikovém roce ukazují, že při praktickém procvičování průlomu připravené obrany z chodu bylo věnováno málo pozornosti organisaci součinnosti útočících vojsk s vojsky, která byla v přímém dotyku s nepřítelem, a jejich možnému využití ve prospěch hlavního úderného uskupení.

Chci proto v dalším rozebrat některé otázky možného využití bránících se vojsk ve prospěch úderného uskupení provádějícího průlom nepřátelské obrany z chodu.

Podle dosavadních názorů je možno provádět průlom nepřátelské obrany z chodu buď

1. vojsky úderného uskupení soustředěného mimo dotyk s nepřítelem — ze zálohy velitele frontu (HV) nebo druhého sledu,
2. druhými sledy armád, které jsou v obraně v přímém dotyku s nepřítelem.

Průlom nepřátelské obrany prováděný vojsky mimo dotyk s nepřítelem

Úderné uskupení se v tomto případě vytváří zpravidla z vojsk druhého sledu nebo zálohy velitele frontu (HV). Provádí se v tom případě, jsou-li svazky v přímém dotyku s nepřítelem tak zeslabeny nepřátelskými údery (nebo jsou rozmístěny na široké frontě), že jich nelze využít do úderného uskupení, nebo je k průlomu nepřátelské obrany určen nový operační svaz, který se přesune na plánovaný směr útoku až před samým jeho začátkem, aby bylo nepříteli zmařeno včas zjistit jakékoli přípravy útočné operace.

Při rozboru činnosti vojsk v dotyku ve prospěch hlavního úderného uskupení je třeba si především uvědomit nevýhody vyplývající z této formy průlomu.

Značná vzdálenost vojsk tvořících hlavní úderné uskupení soustředěných v hloubce ztěžuje činnost velitelů při přípravě útočné operace, zvláště při provádění rekognoskace a organisace součinnosti, poněvadž vzhledem k velkým vzdálenostem je znesnadněno hluboké studium terénu v pásmu útoku veliteli všech stupňů. Značné nevýhody vyplývají rovněž z toho, že je nutno, aby vojska překonala velké vzdálenosti z prostorů soustředění k přednímu okraji nepřítel, kdy nepřítel je může ničit údery zbraněmi hromadného ničení, nehledě na tu skutečnost, že tato vojska jsou vystavena značnému fyzickému vypětí už v průběhu dlouhého přesunu ještě před zahájením vlastní bojové činnosti.

K zabezpečení úspěšného prolomení nepřátelské obrany má velký význam včasné prisunutí a soustředění dostatečného počtu zbraní všech druhů.

Jde především o vyčlenění většího počtu atomových zbraní, aby byla nahrazena větší část dělostřelectva, která se nemůže účastnit dělostřelecké přípravy zteče vzhledem k tomu, že pro utajení nelze vždy prisunout dělostřelectvo úderného uskupení do palebných postavení k přednímu okraji.

Uvedl jsem jen některé činitele působící záporně na úspěšné provedení této formy průlomu nepřátelské obrany. Jak nyní mohou bránící se vojska přispět k odstranění nebo omezení vlivu těchto činitelů?

Především musí být vytvořeny příznivé podmínky k všestrannému prostudování bojiště veliteli útočících jednotek, útvarů a svazků. Proto je nutno požadovat od vojsk v obraně, aby důkladným průzkumem odhalila systém nepřátelské obrany v pásmu plánovaného průlomu a poskytla dostatek informací o rázu terénu na vlastním území i u nepřítel. V tomto případě je účelné včas vyslat styčné orgány od útočících vojsk k jednotkám v obraně a organisovat spolehlivé pozorování nepřítel.

K zabezpečení úspěšného přesunu útočících vojsk k přednímu okraji nepřátelské obrany musí bránící se vojska upravit pochodové osy v hloubce své obranné sestavy a při průchodu hlavního úderného uskupení vlastní obrannou sestavou musí zaujmout takové uskupení, které dovolí hladký průchod přesunujících se vojsk, musí být přesně dohovořena doba uvolnění těchto pochodových os pro útočící vojska i způsoby jejich označení. K splnění tohoto požadavku je účelné, aby vojska v obraně uvolnila druhé a třetí obranné postavení v okamžiku, kdy útočící vojska při svém přesunu na přední okraj dosáhnou svými čely třetího obranného postavení. Vojska v dotyku v tomto období odejdou do úkrytů a zůstanou tam až do zakončení průchodu hlavního úderného uskupení obrannou sestavou.

Při organisaci operačního a bojového zabezpečení mohou vojska v obraně podstatně přispět k ochraně útočících vojsk, zejména před nepřátelskými leteckými údery, vhodným rozmístěním protiletadlového dělostřelectva k zabezpečení průchodu útočících vojsk obrannou sestavou (zvláště na čarách jejich rozčleňování).

Vojska v dotyku musí rovněž zabezpečit rozčleňování útočících vojsk před možnými nepřátelskými údery, které mohou být provedeny v rámci protipřípravy před přední okraj s cílem rozdrtit nebo rozrušit naši útočnou sestavu ve výchozím položení.

K zabránění a snížení účinků úderů zbraněmi hromadného ničení na útočící vojska při protipřípravě nepřítel musí být vždy dostatečně ženižně

vybudován výchozí prostor k útoku, aby se vojska mohla po zakončení přesunu rychle rozptýlit a s překvapením zahájit útok. Při budování tohoto výchozího prostoru budou mít hlavní úlohu bránící se vojska, na která v tomto případě budou kladeny mimořádné úkoly v provádění všech ženijních prací.

Aby bylo umožněno současné rychlé vyjití útočících vojsk k přednímu okraji nepřátelské obrany, musí vojska v dotyku včas připravit dostatečný počet průchodů v minových zátarasech. Tyto průchody se budou vytvářet ve vlastních zátarasech zpravidla v noci před zahájením útoku a v nepřátelských zátarasech až před samým zahájením zteče, nejlépe v období dělostřelecké a letecké přípravy zteče. Při organizaci součinnosti útočících vojsk s bránícími se vojsky je nutno tuto otázku důkladně upřesnit, zvláště označení všech průchodů a dobu jejich pohotovosti.

Bránící se vojska, která jsou v přímém dotyku s nepřítelem, mohou se do značné míry zúčastnit dělostřelecké přípravy zteče většinou sil svého dělostřelectva, které plní své úkoly při dělostřelecké přípravě a podpoře zteče beze změny palebných postavení na maximální dostřel. Toto dělostřelectvo bude mít podstatný vliv i na rychlou přípravu střelby příbranného dělostřelectva hlavního uskupení, které se vyvádí do palebných postavení zpravidla poslední dvě noci před zahájením útoku a převezme všechny nutné prvky ke střelbě od dělostřelectva bránících se vojsk.

K zabezpečení rychlého zjednání dotyku útočících vojsk s nepřítelem zahájí bránící se vojska intenzivní palbu z pěchotních zbraní, tanků a děl na nepřátelskou obranu v okamžiku, kdy první sled útočících vojsk vyjde při zahájení zteče na první postavení vlastní obrany.

Při této formě průlomu nepřátelské obrany z chodu nepřecházejí jednotky, které jsou v dotyku s nepřítelem, samy do útoku, nýbrž zabezpečují zteč hlavního úderného uskupení jen palbami. S jejich účastí při zteči lze počítat jen v tom případě, jestliže se nepříteli podaří zjistit včas naše přípravy k zahájení útoku a odvede-li hlavní síly z prvního obranného postavení na druhé nebo třetí postavení. V tomto případě se rozvinují ke zteči předního okraje nepřátelské obrany jen předsunuté odřady divisi prvního sledu útočících vojsk a vojska v dotyku spolu s předsunutými odřady přecházejí do útoku a ničí nepřátelské odpory na prvním postavení, které nebyly zdolány silami předsunutých odřadů svazky prvního sledu.

Po průchodu útočících vojsk obrannou sestavou soustředí se bránící se vojska na určeném místě a přejdou buď do druhého sledu nebo do zálohy velitele útočící armády nebo frontu.

V přípravném období je nutno též důkladně vyřešit otázky organizace spojení, poněvadž útočící vojska musí zpravidla ještě v době svého soustředění v operační hloubce vyslat potřebné spojovací síly a pojítka k organizaci spojení ve výchozím prostoru. Tyto úkoly je nutno řešit v součinnosti s bránícími se vojsky, poněvadž přitom je možno využít již vybudované spojovací sítě vojsk v obraně, a při organizaci spojení pro útok musí být pamatováno i na zabezpečení nepřetržitosti spojení velitelů útočících vojsk v vojsky v obraně.

Vojska v dotyku mohou plnit důležitý úkol při provádění opatření k utajení příprav operace tím, že na pasivních úsecích předstírají klamné budování výchozích prostorů a znázorňují klamné přesuny a soustřeďování vojsk.

Průlom prováděný částí sil, které jsou v přímém dotyku s nepřítelem

Tento způsob průlomu obrany nepřítele z chodu bude výhodný zpravidla tehdy, je-li armáda určena k provedení průlomu v prvním sledu frontu. V tomto případě se úderné uskupení vytváří zpravidla ze svazků druhého sledu armády, která je v dotyku s nepřítelem.

Vojska v dotyku se mohou zúčastnit průlomu nepřátelské obrany buď

a) připojí-li se částí sil k údernému uskupení na jeho bocích na zúžených úsecích, nebo

b) prolamují přímo přední okraj nepřátelské obrany v pásmu průlomu a zabezpečují rychlé vyjití hlavních sil úderného uskupení do bližší taktické hloubky.

V prvním případě je součinnost bránících se vojsk v úseku průlomu organizována s útočícími vojsky stejně, jak bylo ukázáno v předcházející stati. Vojska v přímém dotyku s nepřítelem, která se připojují k útoku hlavních sil na jeho bocích, zasazují k splnění tohoto úkolu své druhé sledy a rozvíjejí průlom do boků k zabezpečení volnosti manévru svazkům hlavního uskupení a ničí zbylé odpory nepřítele v taktické hloubce obrany.

Při organizaci součinnosti musí být pečlivě rozebrána činnost bránících se vojsk při průlomu, je nutno stanovit směry útoku, jejich úkoly, čáry, kterých mají dosáhnout, a určit, kam se mají soustředit po splnění svých úkolů. Podrobně je třeba řešit zabezpečení styků mezi jednotkami v obraně a útočícími vojsky před zahájením útoku i v jeho průběhu.

Druhý případ, kdy bránící se vojska sama prolamují přední okraj nepřátelské obrany, byl již částečně uveden ve VM čís. 4 a 5/1957. Chci však tento způsob dále podrobněji rozebrat z hlediska činnosti bránících se vojsk.

Použití bránících se vojsk k průlomu nepřátelské obrany je umožněno v soudobých podmínkách především tím, že zbraněmi hromadného ničení lze spolehlivě umlčet a zničit nepřítele v celé hloubce jeho obrany, což dovoluje vytvořit menší hustotu útočících vojsk.

Tento způsob průlomu zabezpečuje utajení všech příprav k útoku a dává reálné předpoklady k dosažení překvapení. Zvláště výhodný bude při útoku na nepřítele provádějícího mobilní obranu (viz VM čís. 5/1957).

Bránící se vojska mohou k splnění tohoto úkolu provést přeskupení a vytvořit tak zvaný útočný sled, který po prolomení předního okraje obrany nepřítele zabezpečí prvnímu sledu hlavních sil dále pokračovat v rozvíjení průlomu z chodu v předbojových sestavách na vozidlech, čímž bude dosaženo vysokého tempa útoku a zabráněno nepříteli provést plánované protizteče nebo odejít na další obranné postavení v hloubce.

Bojová sestava svazků a útvarů v dotyku, které budou vytvářet útočný sled, bude vzhledem k malé hloubce úkolů zpravidla v jednom sledu a těmito jednotkám se nebude určovat bližší a další úkol, nýbrž stanoví se jen čára, na kterou mají vyjít a zabezpečit zasazení hlavního uskupení.

Vzhledem k tomu, že vojska útočného sledu budou zpravidla v jednom sledu, je žádoucí, aby si velitel svazku provádějícího průlom vytvořil zálohu.

K zabezpečení utajení všech příprav k útoku bude se vytvářet útočný sled až poslední noc před začátkem útoku nebo až v době dělostřelecké a letecké přípravy zteče.

Druhé sledy pluků se v této době přesunou z druhého na první postavení do mezer vytvořených prapory prvního sledu, které se přeskupí na zúžené úseky.

Druhé sledy divisí mohou zůstat do dělostřelecké přípravy zteče na místě a při jejím zahájení se přesunout blíže k přednímu okraji nepřítele.

Hlavní úderné uskupení se přesune ze vzdáleného výchozího prostoru tak, aby čela jednotek prvního sledu dosáhla v předbojových sestavách plánované čáry zasazení současně s jednotkami útočného sledu.

Při tvoření operační sestavy hlavního úderného uskupení je nutno vyčlenit větší počet sil a prostředků do prvního sledu, poněvadž se vojska útočného sledu po splnění svého úkolu zpravidla vyčlení do druhého sledu útočící armády.

K zabezpečení úspěšného průlomu předního okraje nepřátelské obrany útočícím sledem je nutno správně vyřešit otázku zničení nepřátelských odporů při dělostřelecké a letecké přípravě a způsob použití atomových zbraní. Tato otázka bude záviset na vzdálenosti výchozího položení od prvního postavení nepřítele, poněvadž nebude zpravidla možno provést atomové údery na přední okraj a k provedení dělostřelecké přípravy zteče bude nutno přisunout větší část dělostřelectva svazků hlavního úderného uskupení.

Budou-li provedeny atomové údery na druhé postavení nepřítele, dovolí to použít menší počet dělostřelectva na dělostřeleckou přípravu zteče, a někdy k tomuto úkolu postačí jen dělostřelectvo vojsk v dotyku a nebude třeba přibírat žádné dělostřelectvo hlavních sil.

Při zahájení zteče musí po dělostřelecké a letecké přípravě vyrazit útočící jednotky současně na přední okraj nepřítele a zabezpečit rychlé vyjití vojsk prvního sledu do bližší taktické hloubky nepřátelské obrany.

K zabezpečení rychlého postupu vojsk prvního sledu musí za útočícím sledem postupovat zvlášť vyčleněné ženijní jednotky, které budou upravovat pochodové osy pro hlavní síly.

Vojska hlavních sil postupují za útočným sledem v předbojových sestavách a na stanovenou čáru jejich zasazení vyjdou společně, nezdržují se a rozvíjejí ihned průlom do hloubky. Po zabezpečení zasazení hlavního úderného uskupení přecházejí vojska útočného sledu do druhého sledu nebo do zálohy, při čemž je třeba počítat s tím, že někdy bude větší část tanků přímé podpory pěchoty a dělostřelectva útočného sledu podřízena hlavním silám po jejich zasazení.

Při organizaci součinnosti je nutno upřesnit v terénu otázky spojené s vyvedením svazků prvního sledu a rychlým překročením bojové sestavy vojsk útočného sledu. Zvlášť důležité bude určit počet průchodů, jejich označení, označování cílů.

Aby bylo dosaženo nepřetržitého spojení mezi veliteli jednotek útočného sledu i prvním sledem hlavních sil, je nutno zvolit vhodné rozmístění velitelských stanovišť. Velitelé jednotek a útvarů útočného sledu budou mít svá VPS na prvním obranném postavení a velitelé svazků prvního sledu úderného uskupení zaujmou svá VPS na hlavním směru zasazení svých vojsk tak, aby mohli řídit jejich vyjití na čáru zasazení. Velitelé útvarů budou při přesunu vojsk hlavního uskupení v čele proudů a na čáře rozvinutí zaujmou VPS, z kterých mohou řídit rozčleňování a zasazení svých jednotek.

Z á v ě r e m je nutno zdůraznit, že využití bránících se vojsk k zabezpečení činnosti hlavního uskupení při průlomu nepřátelské obrany z chodu má velký význam a může mít podstatný vliv na úspěšné provedení tohoto průlomu.

Nezúčastní-li se bránící se vojska spolu s prvním sledem úderného uskupení přímo zteče, musí důkladně zabezpečit jejich rychlé vyjití k přednímu okraji nepřátelské obrany a zabezpečit prováděním klamných a maskovacích opatření dosažení překvapení při útoku.

Při využití vojsk v dotyku k prolomení předního okraje nepřátelské obrany je možno dosáhnout překvapení nepřítele, zamezit velkému přeskupování vojsk v samé blízkosti nepřítele, zkrátit a omezit dobu nutnou k provádění rekognoskace a organisace součinnosti vojsky úderného uskupení v přípravném období a přispět k dosažení rychlého tempa při průlomu nepřátelské obrany.